

Remiss avseende SOU 2025:12 AI-kommissionens Färdplan för Sverige

Utbetalningsmyndigheten har för remiss fått betänkandet ”AI-kommissionens Färdplan för Sverige” (SOU 2025:12), dnr Fi2025/00457.

1. Sammanfattning

Myndigheten instämmer i förslaget förutsatt vissa ändringar av det.

2. Synpunkter på förslagen

Nedan lämnas myndighetens synpunkter på olika delar i betänkandet.

2.1 AI-verkstad för offentlig sektor med AI-insatsstyrka och anslutningsstöd (s. 132)

Utbetalningsmyndigheten hanterar sekretesskyddade uppgifter bl.a. inom ramen för myndighetens dataanalysuppdrag och genomför utveckling av analys- och kontrollmodeller. Att flytta uppgifterna till andra myndigheter kan därför innebära omfattande juridiska utmaningar.

Det finns ett flertal legala begränsningar som i betänkandet förutsätts kunna lösas för att få AI-verkstaden till stånd och för att den ska kunna leda till den eftersträlvade utvecklingen.

Begränsningarna kopplat till de bestämmelser som särskilt aktualiseras när en annan utomstående part ska hantera uppgifter eller på olika vis hjälpa till i

utvecklingen av olika system berörs i betänkandet och inkluderar bestämmelser i EU:s dataskyddsförordning, offentlighets- och sekretesslagen och registerlagstiftning. Utbetalningsmyndigheten ser positivt på förslaget i betänkandet kring att det bör ske en översyn och modernisering av registerförfattningarna för att möjliggöra AI-utvecklingen. Generellt fyller dock begränsningarna i lagstiftningen viktiga funktioner. Exempelvis är den absoluta sekretessen för uppgifter om enskildas personliga och ekonomiska förhållanden som Utbetalningsmyndigheten har i sin kärnverksamhet enligt kap. 40 § 7d OSL en skyddsåtgärd som i dag är en förutsättning för insamlingen av de uppgifter som ligger till grund för bland annat myndighetens verksamhet med dataanalyser och granskning. Dessa dataanalyser och granskningar är en stor del av myndighets huvudsakliga verksamhet där det skulle medföra fördelar att kunna använda AI.

Om det införs för stora undantag från den absoluta sekretess för uppgifter som gäller i verksamheten kan det innebära att den absoluta sekretessen inte längre kan ses som en tillräcklig effektiv skyddsåtgärd. Det skulle förhindra myndighetens möjligheter att samla in uppgifter för dataanalyser och granskningar och omöjliggöra verksamheten. För Utbetalningsmyndigheten är det därför centralt att myndighetens AI-utveckling och framtida användning kan ske med bibehållen sekretess för uppgifter i verksamheten.

Det framstår som att flera av förslagen kopplat till AI-verkstan dock skulle kräva en uppluckrad sekretess vilket skulle kunna begränsa Utbetalningsmyndigheten möjligheter att delta i den verksamheten. Att istället möjliggöra lokal beräkningsförmåga skulle undanröja flera juridiska utmaningar med sekretess och dataskydd i förslaget.

Utbetalningsmyndigheten anser med beaktande av det som anförts ovan att det även finns ett behov för offentliga verksamheter av få tillgång till beräkningskraft för att kunna använda AI-modeller lokalt. Ett sådant initiativ saknas i AI-kommissionens förslag.

2.2 En nationell samordnare för att samordna det fortsatta arbetet med att ta fram stora språkmodeller för svenska språket (s. 123)

Utbetalningsmyndigheten instämmer i förslaget men vill tillägga att medel behöver tillföras de aktörer som tränar modeller så att arbetet kan ske så snabbt som möjligt. Utbetalningsmyndigheten är beroende av att större AI-modeller anpassade för svenska förhållanden utvecklas och tillhandahålls på

ett sätt som fungerar i Utbetalningsmyndighetens verksamhet. Det arbete som bedrivs av Kungliga biblioteket och andra aktörer bör stärkas för att ge fler tillgång till modeller på ett sätt som fungerar att använda lokalt.

2.3 Beräkningskraft för träning av AI-modeller och användning av AI-tjänster (s. 67)

Utbetalningsmyndigheten anser att mer resurser bör gå till att ta fram effektivare träningsmetoder av AI-modeller och inte enbart till beräkningskraft. Detta för att möjliggöra för mindre organisationer att inte bara konsumera, utan också bygga egna, värdefulla modeller. Mycket av den utvecklingen som skett av större språkmodeller är kopplat till användandet av dyra GPU-kort med mycket minne som ofta enbart större organisationer har tillgång till. Nu börjar det komma exempel där det går att träna en stor språkmodell endast på konsument-GPU-kort som oftast återfinns i speldatorer¹. Detta möjliggörs genom att fokusera på tekniker och metoder som är kopplade till effektiv och parallell minneshantering.

Myndigheten tror med anledning av detta att det finns flera fördelar med att satsa resurser för att ta fram effektivare träningsmetoder som kan leda till ett minskat beroende av de stora globala aktörerna på området samt även främjar Sveriges innovationsförmåga då fler får möjlighet att bidra till att utveckla och ta fram grundläggande AI-förmågor.

2.4 Satsning på högkvalitativa data och en Data Steward-funktion inom SCB (s. 75)

Utbetalningsmyndigheten anser att det är viktigt att Sverige strävar efter att bygga AI-modeller och lösningar som är anpassade för svenskt språk och kontext. En av de mest avgörande faktorerna för att träna modeller är tillgången till relevant och högkvalitativa data. Trots detta finns enbart en relativt liten ekonomisk satsning i färdplanen inom detta område. I jämförelse med andra länders satsningar och prioriteringar (till exempel Norge och Storbritannien) finns det där en betydligt mer ambitiös plan för att identifiera, digitalisera och tillgängliggöra viktiga datamängder; allt från att upprätta ett nationellt databibliotek och att sätta upp gemensam insamlingsstruktur med mera. Utbetalningsmyndigheten ser det därför som

¹ Se t.ex. *You can now train a 70b language model at home*. <https://www.answer.ai/posts/2024-03-06-fsdp-qlora.html>

centralt för att myndigheten ska kunna ta sig an AI-utvecklingen att satsningen på att tillgängliggöra relevant och högkvalitativa data ökar.

Beslut om detta remissvar har fattats av Utbetalningsmyndighetens generaldirektör Per Eleblad den 2025-06-03. Föredragande har varit Peter Krantz och Harriet Schaffer Ullman.